

VSC JAARVERSLAG 2021

‘Wegens corona gesloten’. Verslag van een bewogen jaar...

VERENIGING VAN WETENSCHAPSMUSEA
EN SCIENCE CENTERS

INHOUD

VOORWOORD 3

WETENSCHAPSMUSEA EN SCIENCE CENTERS

Voortdurende sluiting musea 5

Coronacijfers 6

Financiële gevolgen 7

Impact op personeel 8

VERENIGING

VSC-leden 9

VSC-organisatie 19

Meerjarenstrategie 2022-2025:
podium voor de wetenschap 20

Kerntaak: collectief organiseren 20

Kerntaak: strategisch positioneren 22

Kerntaak: individueel profijt 25

VSC-bestuursverslag 27

VOORUITBLIK 2022 EN VERDER 31

COLOFON 32

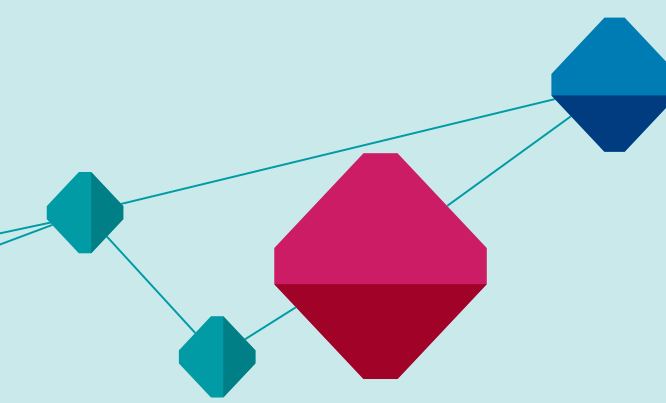
BIJLAGEN 33

VOORWOORD

03

Ondanks het grotendeels ‘Corona gesloten’ jaar, trad de VSC in 2021 een nieuwe fase van haar bestaan binnen. Met het vertrek van onze directeur Alex Verkade, die een stevige basis onder onze organisatie had gelegd, heetten we zijn opvolger Menno Tummers welkom en bogen wij ons over een nieuw, ambitieus meerjarenplan. De grote inzet en betrokkenheid van onze leden daarbij, ondanks de ongeken­de uitdagingen waarmee zij kampten, illustreert de ambitie en de drive om samen het begrip van en de kennis over wetenschap, techniek en natuur nog toegankelijker te maken voor iedereen.

In de afgelopen jaren werd steeds duidelijker dat wetenschap als gezamenlijke ‘taal voor feiten’ niet meer door iedereen aanvaard wordt. De geluiden om wetenschap af te doen als ‘ook maar een mening’ werden luider. De paradox is dat de wetenschap niet eerder zoveel inzichten, antwoorden en adviezen gaf op de grote vragen van deze tijd, terwijl tegelijkertijd het maatschappelijk onbegrip en daarmee de druk op acceptatie van die antwoorden steeds voelbaarder wordt.

Onze leden weten dat de kennis over en begrip van wetenschap essentieel is voor onze cultuur en onze toekomst. In het breed bediscussieerde en aanvaarde

meerjarenplan is dit dan ook onze belangrijkste missie. Naast de behoefte aan onderlinge kennisuitwisseling en samenwerking, hebben wij de ambitie om als sector zichtbaarder te zijn en meer aandacht te geven aan de collectieve maatschappelijke rol die wij kunnen spelen in een maatschappelijk uitdagende tijd. Die rol is gericht op het voeden van kennis en begrip van wetenschap, techniek en natuur bij alle Nederlanders, het ontwikkelen van toekomstig talent en het bieden van een podium voor de dialoog over wetenschap.

Een groot deel van het jaar 2021 bleven de VSC-deuren gesloten en kostte het veel kunst en vliegwerk om

het hoofd boven water te houden. Dit laatste lukte vooral dankzij onmisbare steunmaatregelen vanuit de overheid en de coulance en extra middelen van private fondsen. Die moeilijke omstandigheden leiden er ook toe dat wij onze projecten rond leerecosystemen, diversiteit & inclusie en publieke bijeenkomsten, waarin mensen ervaren hoe dichtbij wetenschap is voor ons allemaal, in 2021 nog niet ten volle konden oppakken. Het succes van onze wekelijkse online bijeenkomsten bleef onverminderd hoog, hetgeen in belangrijke mate bijdroeg aan een gevoel van verbondenheid. De moeilijke situatie in 2021 was mede aanleiding om onze lobbyactiviteiten te intensiveren en meer contact te zoe-

VSC-leden in het Spoorwegmuseum op 7 oktober 2021 Foto: Lize Kraan

ken met ambtelijke organisaties en bestuurders. Dat contact bleek in Den Haag en op provinciaal niveau zeer welkom.

Met ons meerjarenbeleidsplan 2022-2025 kunnen wij nu een meer impactvolle bijdrage leveren aan het begrip van en de kennis over de invloed van wetenschap, techniek en natuur op het leven van iedereen. Dat doen wij door te laten zien hoe de wetenschap ons verbanden kan tonen over wat er allemaal om ons heen gebeurt en welke invloed dit heeft op de grote vragen van deze tijd. Dat begrip over wat wetenschap vermag, draagt bij aan een door iedereen aanvaarde 'feiten-taal', die essentieel is voor geen gezamenlijke aanpak van de toekomst van ons allen. Wetenschappelijke getuigenheid leidt tot beter onderbouwde keuzes en vormt zaaigoed voor het talent van de toekomst. Met een nieuwsgierige blik en de overtuiging dat onze leden daarmee een wezenlijke bijdrage leveren aan de samenleving van ons allemaal, presenteren wij hierbij ons jaarverslag 2021.

Wimar Jaeger,
voorzitter VSC-bestuur

WETENSCHAPSMUSEA EN SCIENCE CENTERS

05

2021: recordsluiting musea en leven tussen hoop en vrees

Voortdurende sluiting musea

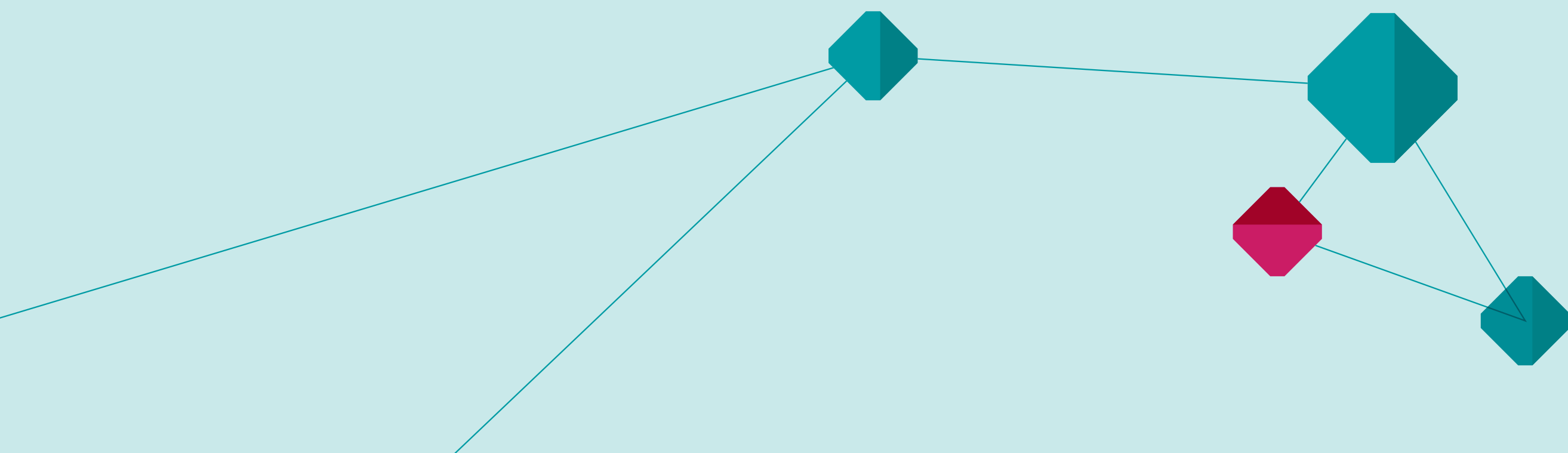
Het jaar 2021 is, ondanks de voorzichtig optimistische aannames in het najaar 2020, compleet anders verlopen dan we ooit hadden kunnen voorzien. De musea waren in 2021 vanwege de corona-maatregelen verplicht gesloten tot 15 juni en daarna weer vanaf 19 december. Onze leden bleven maar liefst **22 weken gesloten**, tegen 19 weken sluiting in 2020. Met als direct gevolg een verdere terugval van de bezoekersaantallen en de neveninkomsten.

In tegenstelling tot 2020 was er gelukkig wel sprake van een **betere afstemming** tussen de culturele sector en het ministerie van OCW en de lagere overheden. Alle

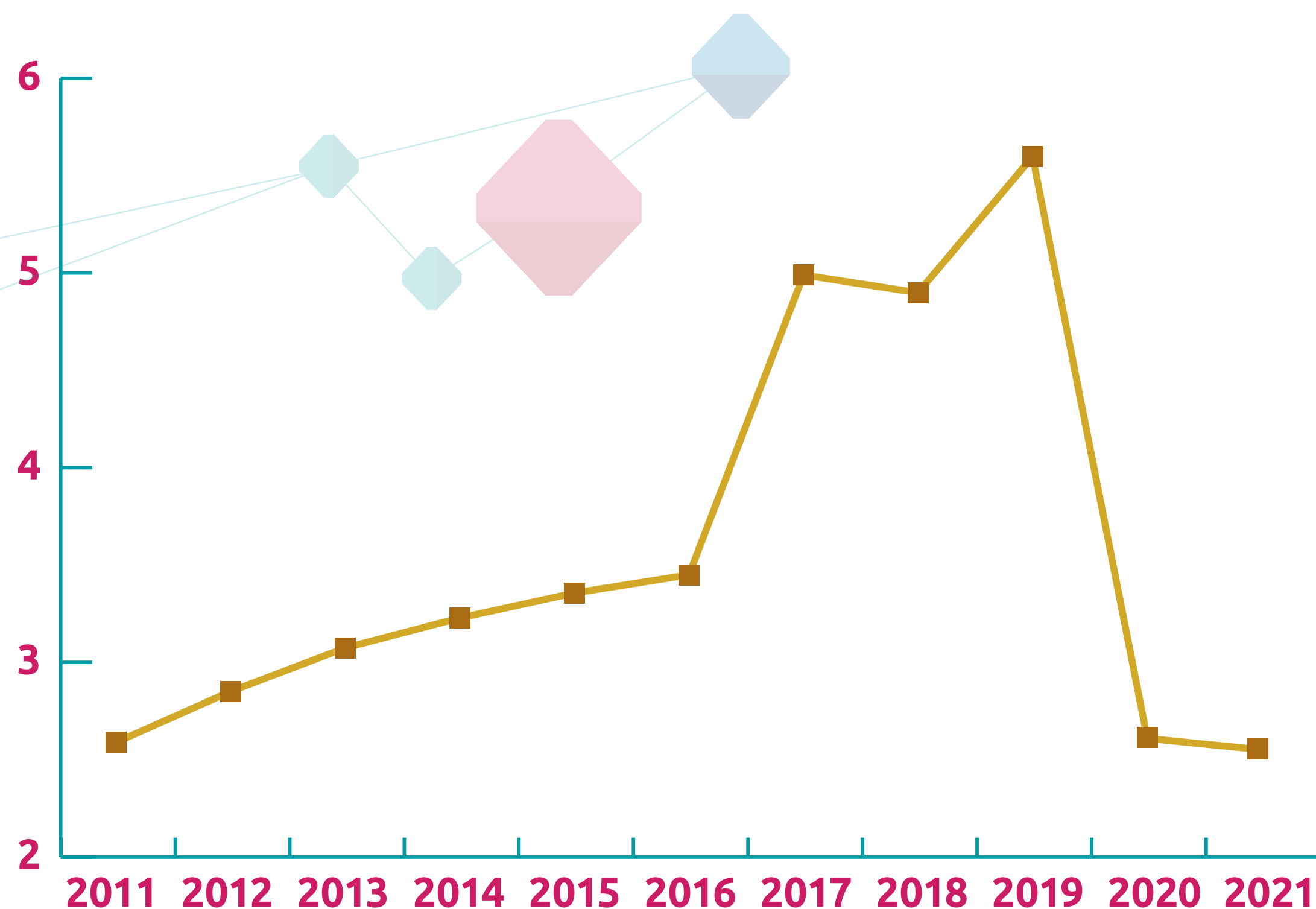
partijen zagen het belang om steunmaatregelen voort te zetten en de culturele sector niet te laten (om)vallen. Zowel landelijke regelingen als de Noodmaatregel Overbrugging voor Werkbehoud (NOW) en Tegemoetkoming Vaste Lasten als de sector gebonden regelingen zoals via het Mondriaan Fonds en het ministerie van LNV, maar ook lokale regelingen via provincie en gemeente werden aangesproken. Ook het Kickstart Cultuurfonds leverde weer een belangrijke bijdrage aan de aanpassing aan de coronasituatie bij vele VSC-leden. Hier en daar kwam **niet alle financiële steun** goed door vanuit het rijk naar de gemeenten. Een aantal van onze leden kwam helaas niet in aanmerking voor de steun die ze zo hard nodig hadden of ze ontvingen steun met grote vertraging.

Oude Sterrewacht Leiden

Totaal bezoekerscijfers VSC-leden

Coronacijfers

Tijdens het schrijven van dit jaarverslag zijn de jaarlijkse **Museumcijfers** bekend geworden. Het jaar 2021 gaat voor de gehele museumsector, door de lange sluiting van bijna een half jaar, de boeken in als een nóg slechter jaar dan 2020: van 13,2 naar 11,8 miljoen bezoekers, minus 11%. Een daling dus ten opzichte van topjaar 2019 met in totaal 64%. De daling bij onze leden is gelukkig iets minder sterk (-58%), maar desondanks kunnen we spreken van een **dramatisch jaar**. In totaal ontvingen de VSC-leden in 2021 2,54 miljoen bezoekers. Een daling met 3% ten opzichte van 2020.

- ◇ 2011: **2.589.548** bezoeken
- ◇ 2012: **2.851.237** bezoeken
- ◇ 2013: **3.074.505** bezoeken
- ◇ 2014: **3.228.283** bezoeken
- ◇ 2015: **3.356.382** bezoeken
- ◇ 2016: **3.449.689** bezoeken
- ◇ 2017: **4.989.609** bezoeken
- ◇ 2018: **4.898.832** bezoeken
- ◇ 2019: **5.598.253** bezoeken
- ◇ 2020: **2.614.240** bezoeken
- ◇ 2021: **2.544.710** bezoeken

In de perioden waarin de musea open waren golden ook nog steeds de beperkende 1,5 meter maatregelen. Schoolbezoeken bleven uiteraard ook in 2021 achter bij normaal, hoewel vanaf het najaar de scholen de weg langzaam maar zeker terug begonnen te vinden. In de grote steden speelde de sterke afhankelijkheid van internationale toeristen, die het afgelopen jaar mondjesmaat kwamen, een grote rol in de bezoekcijfers. Een **lichtpuntje** was de grote toeloop in de zomerperiode, met name buiten de Randstad. Vele musea hadden daardoor de beste augustusmaand ooit, mede ook door het slechte weer. Helaas viel na een opleving vanaf de zomer de museum sector opnieuw stil door een nieuwe coronagolf die Nederland overspoelde.

Financiële gevolgen

Hoewel er in het tweede coronajaar een fors pakket **steunmaatregelen** liep, heeft de verplichte sluiting in 2021 toch grote gevolgen gehad voor de financiële situatie bij onze leden. Veel van onze wetenschapsmusea en science centers hebben een ondernemend karakter en worden vaak geprezen vanwege de hoge percentages eigen inkomsten in vergelijking tot de rest van culturele sector. Juist daarom trof corona onze sector hard. Niet alleen door verminderde entreegelden en afgeleide inkomsten, zoals in de horeca en museumwinkel, maar ook omdat schoolbezoeken sterk terugliepen en de evenementen, educatie-activiteiten en zaalverhuur stil vielen.

Navraag leert dat de VSC-leden zeer uiteenlopende **operationele resultaten** laten zien. Van enkele tonnen verlies tot een paar miljoen in de plus vanwege uitgebreide noodsteun. Het grootste deel van de instellingen sluit het jaar daardoor af met een positief resultaat. Dit zegt echter niet zoveel over de toekomst.

Soms staan er langlopende schulden op de balans en zijn er uitgestelde kosten zoals huur of noodsteun die nog moet **worden terugbetaald**. Duidelijk is wel: zonder deze steunmaatregelen was het grootste deel van onze sector in grote problemen geweest of had niet meer bestaan.

Met de klas op bezoek in het Spoorwegmuseum in Utrecht

Impact op personeel

In 2021 is het geduld van iedereen in Nederland op de proef gesteld en is zeker ook het uiterste geveerd van onze **museale flexibiliteit**. Per saldo zijn er weinig harde ontslagen gevallen, maar wel is opvallend dat veel van de VSC-leden melden te hebben gesneden in de flexibele schil en tijdelijke contracten niet te hebben verlengd. Men is - ook tijdens het schrijven van dit jaarverslag - corona-moe, men spreekt ook wel van **metaalmoeheid**. Met de onzekerheid over de nabije toekomst en de krapte in bezetting op de werkvloer, maar

ook vanwege de vacatures die moeilijk zijn te vervullen, worden 2022 en met name ook 2023 sleuteljaren voor onze leden. Missie gedreven instellingen zoals de VSC-leden zijn vanuit hun aard en handelen optimistisch en veerkrachtig. Toch maken we ons wel degelijk zorgen over de huidige situatie en hoe er is ingeteerd op personeel en de reserves. Dit raakt ook het **herstellvermogen** van instellingen op de middellange termijn. Het stelt ook de creativiteit en de bereidheid om nieuwe projecten en samenwerkingen aan te gaan merkbaar op de proef.

Een persoonlijke noot vanuit het Watermuseum

Bij het uitzoeken van opvallende zaken voor het jaarverslag kwamen we een uitspraak tegen van een vrijwilliger van het Watermuseum aan het adres van de organisatie: "Als vrijwilliger was ik steeds weer blij verrast hoe de medewerkers ook in 2021 er alles aan gedaan hebben om ons werk coronaproof, dus veilig te maken, steeds met grote flexibiliteit en creativiteit en altijd open voor feedback en de uitnodiging om met vragen/twijfels contact op te nemen. Treffend zijn ook de regelmatige mails van directeur Monique Verber over alle ontwikkelingen met betrekking tot corona. Praktische richtlijnen, maar vooral de voor haar kenmerkende zorg voor iedereen. Dat wij samen het museum vormen, dat wij ongeacht leeftijd en levensovertuigingen samenwerken en respect hebben voor elkaars mening, dat ieder doet wat hij kan en om het gesprek aan te gaan met de ander. Altijd bood ze de mogelijkheid om tijdens een gesprek of wandeling iets persoonlijks te bespreken. Dit - samen met de betrokkenheid van het hele team - maakt ons Watermuseum tot een geweldige werkplek. En natuurlijk het leuke werk in het laboratorium of de Waterwerkplaats."

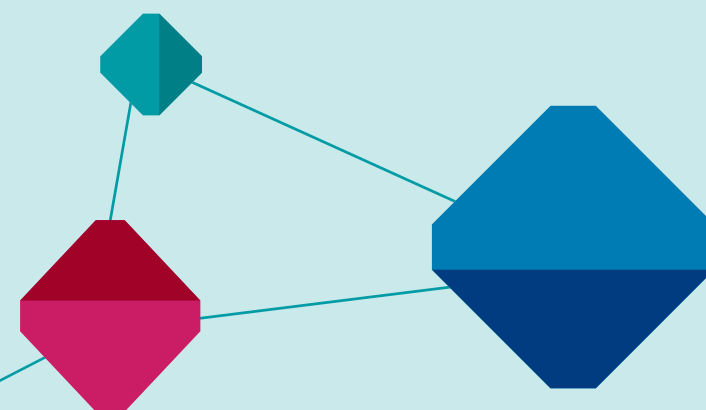

VSC-leden

In 2021 hebben we **drie nieuwe leden** bij de VSC mogen verwelkomen: **Eise Eisinga Planetarium**, het **Watersnoodmuseum** en **Terra Maris**! Drie culturele instellingen in Kerkrade: *Columbus Earth center*, *Cube Design Museum* en VSC-lid *Continium Discovery Center*, gingen vanaf april 2021 verder onder één gezamenlijke naam: *Discovery Museum*. En *Brak IJmuiden*, een science center in oprichting, is per 2021 officieel uitgeschreven. *Technopolis* uit Mechelen en *Stichting Techniekpromotie* werden in 2021 steunlid in plaats van volwaardig lid. Beide instellingen blijven betrokken bij de VSC, maar hebben geen stemrecht meer in de ALV, omdat zij niet meer aan de lidmaatschapscriteria van de VSC voldoen. Dit vanwege hun locatie buiten Nederland, respectievelijk ontbreken van een fysieke bezoekerslocatie. Verder waren drie VSC-leden gesloten wegens **verbouwingen**.

Koninklijk Eise Eisinga Planetarium in Franeker

Wegens verbouwing gesloten

Science Centre Delft sloot in juli 2021 de deuren in verband met een verhuizing naar een andere locatie. Vanaf 2022 gaat het Science Centre Delft voortaan TU Delft Science Centre heten. Het nieuwe TU Delft Science Centre ontstaat in meerdere fasen. In 2022 ligt de focus op het bouwen en inrichten van alle onderwijs- en onderzoeksfaciliteiten. Het openbare publieksdeel: de experience en tentoonstelling, wordt vanaf 2023 ontwikkeld.

Beeld en Geluid sloot in 2020 de deuren van het museum voor de ontwikkeling van een volledige nieuwe en interactieve mediamuseumbeleving. Gelukkig was er vanuit huis online nog voldoende te genieten van de collectie en verhalen. Dit museum heropent in februari 2023.

Universiteitsmuseum Utrecht werkt hard aan hét onderzoeksmuseum van Nederland: een familiemuseum waar je actief kennis kunt maken met wetenschappelijk onderzoek van de Universiteit Utrecht in heden en verleden. Het vernieuwde UMU is vanaf 2023 te bezoeken.

Artis' Groote Museum is een bijzonder geval. Het museum is al meer dan 50 jaar gesloten en na een grondige jarenlange restauratie werd in 2021 de laatste hand gelegd aan dit bijzondere museum. Een prachtige en hedendaagse toevoeging aan het museumlandschap die in mei 2022 werd geopend.

Science Center Delft in de oude locatie

VSC-lidmaatschap

De leden van de VSC per 31 december 2021 zijn:

1. ARTIS	21. Natuurmuseum Brabant
2. De Bastei	22. Natuurmuseum Fryslân
3. Batavialand	23. Nederlands Instituut voor Beeld & Geluid
4. Cosmos Sterrenwacht	24. Nederlands Watermuseum
5. De Museumfabriek	25. NEMO Science Museum
6. De Ontdekfabriek	26. Ontdekstation013
7. De Spelerij – De Uitvinderij	27. Oude Sterrewacht Leiden
8. De Uitvindfabriek	28. Oyfo Techniekmuseum
9. Discovery Museum	29. Rijksmuseum Boerhaave
10. Eise Eisinga Planetarium	30. Science Centre Delft
11. GeoFort	31. Science LinX
12. Haarlemmermeermuseum De Cruquius	32. Sonnenborgh museum & sterrenwacht
13. Maritiem Museum Rotterdam	33. Space Expo
14. Museon	34. Spoorwegmuseum
15. Museum Joure	35. Terra Maris
16. Museum Speelklok	36. Teylers Museum
17. Museum Zaanse Tijd	37. Universiteitsmuseum Groningen
18. Museum Natura Docet	38. Universiteitsmuseum Utrecht
19. Naturalis Biodiversity Center	39. Watersnoodmuseum
20. Natuurhistorisch Museum Rotterdam	40. Zuiderzeemuseum

Voor **OYFO** stond het jaar 2021 vooral in het teken van het realiseren van een droom; eindelijk alles samen onder één dak in het Haze-meijercomplex. Oyfo is een verrassende plek met een Techniekmuseum, een Kunstenschool en een Kunstpodium, waar iedereen welkom is. Maar bovenal is Oyfo een inspirerende ontmoetingsplek waar je - zowel als bezoeker, cursist of scholier, maar ook als bedrijf, het onderwijs, kunstenaar of culturele instelling - kunt komen om te onderzoeken, samen te werken, te leren en te maken. Daarbij zetten we kunst, techniek en erfgoed als middel in. Op 8 maart 2021 opende de Kunstenschool (in digitale vorm door corona) op de nieuwe locatie en op 18 juli volgde ook het Techniekmuseum. In september ging ook de basisschool van start in het nieuwe pand.

Schoolbezoeken stabiel in 2021

Onze leden ontvangen naast reguliere museumbezoekers, normaal gesproken veel kinderen en jongeren in schoolverband. Ook voor schoolbezoeken waren in 2021 de deuren van het museum voor langere tijd gesloten. Het aantal bezoeken in 2021 t.o.v. 2020 was 156.345 in 2021 tegen 172.166 in 2020. Als je de ruim 23.000 schoolbezoeken van ons Belgische steunlid Technopolis meetelt, die vanaf dit jaar niet meer worden meegewogen in onze totalen, kom je op **bijna 180.000 schoolbezoeken** in totaal. Het is nog altijd ver onder het niveau van 2019 met 658.723 schoolbezoeken, omdat de mogelijkheden voor schoolbezoek in de eerste helft van 2021 beperkt waren. Maar het betekent dat het bezoek wel min of meer is gestabiliseerd. In het najaar kwam het schoolbezoek weer op gang en zag je een wisselend beeld bij de leden. Sommigen ontvingen weer behoorlijke aantallen kinderen, bij anderen bleef dit beperkt. Grotendeels afhankelijk van de inzet van de leerkrachten. De werkdruk en de bezuinigingen op de bezetting van de educatieve afdelingen bleken vanuit de leden ook een **beperkende factor** te zijn.

Science LinX stond dit jaar in het teken van citizen science. Bij de speciaal ingerichte **Meet-o-theek** in het Forum Groningen kon het publiek meetinstrumenten lenen voor onderzoek thuis. Zo hebben ze een Bat detector (voor vleermuizen), PH-meter, decibelmeter, fijnstofsensor, minimicroscoop en een heuse telescoop te leen. Ook kun je thuis onderzoek doen zonder meetinstrumenten, met de eigen zintuigen: sterren tellen als maat voor hoe donker het is in je eigen achtertuin, www.visitwadden.nl/nl/programma-donkerte-van-de-wadden/sterrentellen

Divers palet (online) educatieve activiteiten:

Ondanks de ontwikkeling van veel online toepassingen in coronatijd blijft voor de meesten van onze leden **fy-sieke aanwezigheid** op de locatie onmisbaar voor een groot deel van het educatieve aanbod en de bestaande schoolprogramma's. Ook in 2021 werden daarom zo veel mogelijk educatieve (online) activiteiten georganiseerd: digitale speurtochten, digitaal lesmateriaal, virtuele tours, streetview bingo, opgenomen rondleidingen, maakpakketjes die rond werden gestuurd.

De Bastei deed een project klimaatbestendige stad voor scholen en een tijdelijke tentoonstelling: Kunst van het verdedigen, over de totstandkoming van het verdedigingswerk de Bastei.

Beeld & Geluid gaf virtuele rondleidingen via de eigen website, rondleiding als livestream, online challenges en workshops, online activiteiten gericht op engagement (via social media).

De Cruquius deed online tentoonstellingen, 3D-tour educatie, en een audiotour in verschillende talen, maar ook diverse als #herecomestheflood met expo en discussieprogramma met scholen.

Spoorwegmuseum heeft ingezet op aandacht voor de Hyperloop en Spoor van Verbeelding, een tijdelijke afichetentoonstelling.

Museum Speelklok programmeerde Swing, concertserie rond koloniaal verleden en Toeval bestaat niet, ex-

positie over mechanische componeermachine en nam Aircilla, een klankinstallatie in gebruik.

Museumfabriek deed met de regionale zender 1Twente een wekelijkse televisie-uitzending over een object of serie objecten uit de collectie. Daarnaast ontwikkeling van een digitaal platform (De Atlas van Ooit) waarbij de hele collectie virtueel terug gaat naar de plek waar ze ontstaan is.

Museum de Zaanse Tijd organiseerde een tentoonstelling georganiseerd rondom de 'avondklok'.

Natura Docet deed een bijzondere dinotentoonstelling. De museumtuin werd een belevingstuin vol met dinomodellen. Publiekstrekker was een enorm model van de Seismosaurus in de museumtuin. 40 meter lang en 8 meter hoog, het grootste model van Europa.

Naturalis ontwikkelde een virtueel museum www.naturalis.nl/virtueelmuseum en verzorgde diverse uitzendingen via Youtube met als titel Naturalis Live. Ook verzorgden medewerkers van Naturalis schoolbezoeken en brachten zo de natuur in de klas alsook verlichting voor de docenten.

Natuurhistorisch Rotterdam organiseerde online Natuursprekuren en het Songbird Festival verkiezing georganiseerd wegens Songfestival in Rotterdam.

Natuurmuseum Brabant organiseerde de Comedy Wildlife Photography Awards 2021; de expo Mispoezen en Pechvogels - prepareren is een vak, het project Mammoet en een geheel herziene expo Kikker!

Ontdekstation013 organiseerde activiteiten op W&T gebied bijvoorbeeld: First Lego League, de Makersklas, Girlsday, gastlessen door bedrijven (TTT), Kermisprogramma met KermisFM, Dutch Technology Week, Oriëntatieweken voor werkzoekenden, en nog meer!

Watermuseum ontwikkelde online proefjes, waterspeurtochten in het park en maakpakketjes per post. Waterkrachtworkshops op Open Monumentendag.

Apps voor thuis en meer

In tijden van veel thuiszitten, omdat je het museum niet kon bezoeken, hebben diverse musea innovatieve onlinetoepassingen ontwikkeld, waaronder apps voor de smartphone. Onder andere de mooie vossenstreken-app van het **Natuurmuseum Brabant**. Het Universiteitsmuseum Utrecht ontwikkelde een succesvolle fossielenjacht app. Met deze gratis app konden gezinnen onder leiding van wetenschapper Jelle Reumer op zoek naar fossielen in de Utrechtse binnenstad. In 2021 organiseerde het UMU samen met Bibliotheek Utrecht de colleges van de MuseumJeugdUniversiteit en ontwikkelde andere onderzoeksprogramma's in de verschillende Utrechtse wijkbibliotheken.

Rijksmuseum Boerhaave in de wolken

Met trots meldde Rijksmuseum Boerhaave de overdracht aan de rijkscollectie van de eerste Pfizer/BioN-tech vaccin/ampul, het prototype van de kunstmatige alvleesklier en een deel van de prachtige collectie 18de eeuwse instrumenten uit de Collectie Oud-Zuylenburgh. Actueler kon het niet en daarom waren er doorlopend vernieuwingen bij de tentoonstelling Besmet! - met veel filmische en audio bijdragen - en de eerste podcast serie die het museum uitbracht en die ruim 21.000 luisteraars kende. Door de vele positieve reacties hebben we besloten deze hybride vorm van lezingen te vervolgen. Vooral voor oudere bezoekers was de livestream een zeer welkome oplossing.

Collectie-Zuylenburgh - Ophthalmotroop (oogmodel)

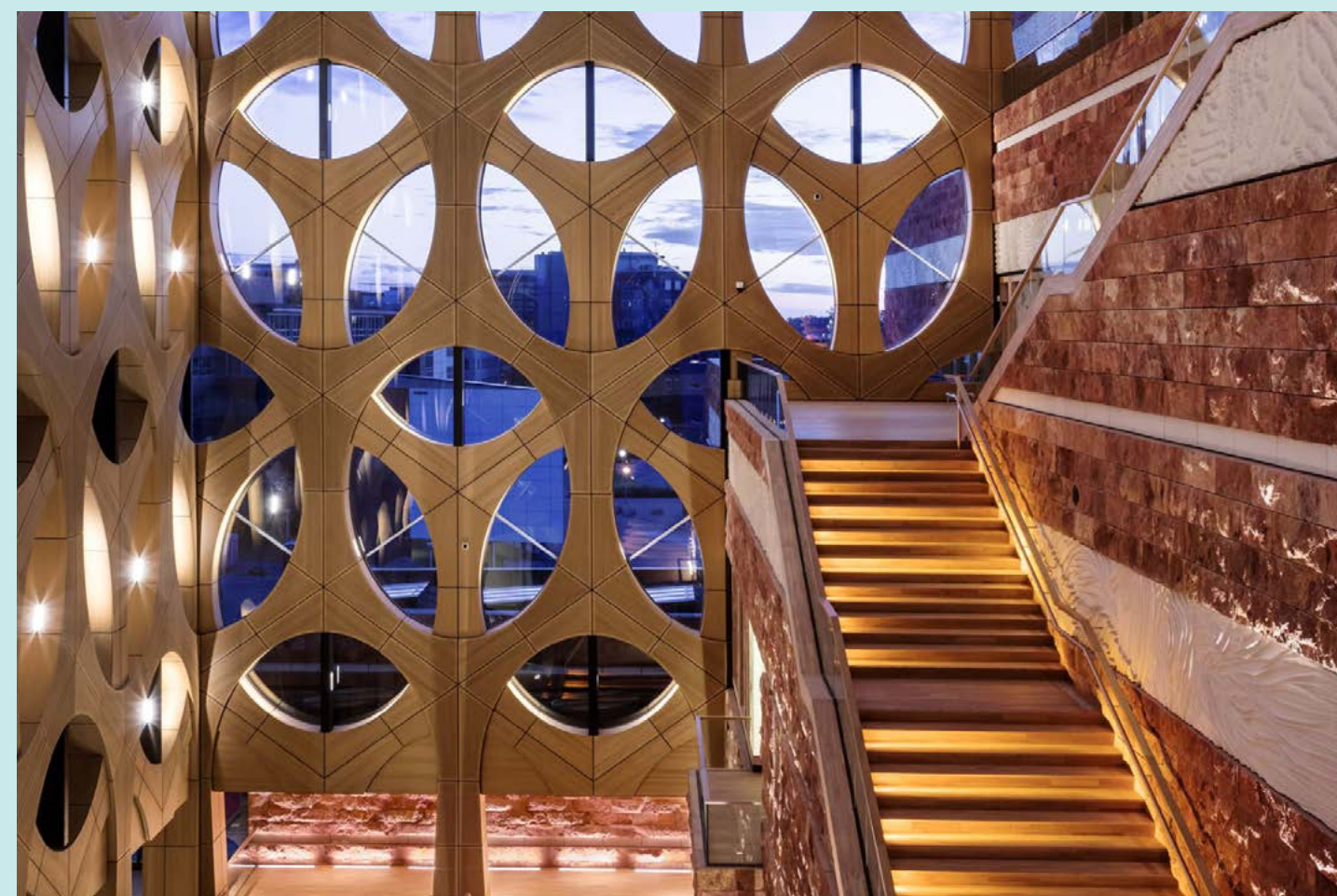
Ludieke crowdfundingactie Sonnenborgh

Sterrenwacht en museum Sonnenborgh, gevestigd in het Utrechtse Zocherpark, heeft voor de herinrichting van de museumtuin een zeer succesvolle crowdfundingactie gedaan om; de hoofdprijs was een nacht 'glamping' kamperen op de sterrenwacht. Er werd meer dan € 15.000 meer opgehaald.

Musea in de prijzen

Diverse VSC-leden trokken in 2021 de aandacht met een vermeldenswaardige uitverkiezing.

- ◇ **European Museum Award 2021** voor Naturalis Biodiversity Center, een terechte erkenning voor ons 200 jaar oude museum dat werd opgericht door Koning Willem I.

- ◇ **Natuurhistorisch Rotterdam** won de Raak Stimuleringsprijs voor aanpassing museum voor blinden en slechtzienden
- ◇ De 54ste **Laurenspenning** ging naar Kees Moeliker, bioloog en directeur van het Natuurhistorisch Museum Rotterdam
- ◇ Diverse nominaties van VSC-leden voor de **ANWB leukste-uitje-award**

Kidsproof Musea – Museumkids Awards

Veel van onze VSC leden hebben het Kidsproof museumkeurmerk. Voorwaarde is dat een instelling de museumstatus bezit, waardoor helaas VSC-leden als maakplaatsen en sterrenwachten niet in aanmerking komen. Een aantal leden was tijdelijk gesloten, zoals *Beeld & Ge-*

luid, *Science Center Delft* en *Universiteitsmuseum Utrecht*, maar normaal zouden ook zij in het lijstje voorkomen.

- ◇ Batavialand, Lelystad
- ◇ De Bastei, Nijmegen
- ◇ Discovery Museum, Kerkrade, eind 2021 gekozen tot Kidsproof museum van het jaar 2021!
- ◇ Geofort, Herwijnen
- ◇ Maritiem Museum, Rotterdam
- ◇ Museon-Omniversum, Den Haag
- ◇ Museum Speelklok, Utrecht
- ◇ Museumfabriek, Enschede
- ◇ Natura Docet, Denekamp
- ◇ Naturalis, Leiden
- ◇ Natuurmuseum Brabant, Tilburg
- ◇ Natuurmuseum Fryslân, Leeuwarden
- ◇ Nederlands Watermuseum, Arnhem
- ◇ NEMO Science Museum, Amsterdam
- ◇ Oyfo Techniekmuseum, Hengelo
- ◇ Rijksmuseum Boerhaave, Leiden
- ◇ Space Expo, Noordwijk
- ◇ Spoorwegmuseum, Utrecht
- ◇ Teylers Museum, Haarlem
- ◇ Zuiderzeemuseum, Enkhuizen

Samenwerking en partnerships

Nieuwsgierig zijn, na kunnen denken over wetenschap, vragen kunnen stellen en antwoorden zoeken en deze antwoorden op waarde schatten zijn belangrijke **vaardigheden**. Wetenschapsmusea en science centers beogen daar in belangrijke mate aan bij te dragen. Zij verhogen de effectiviteit van hun programma's, educatie-aanbod, tentoonstellingen, onderzoeken en marketingcampagnes door samen te werken met **vele honderden partijen** zoals basisscholen, middelbare scholen, MBO's, hogescholen, universiteiten, pabo's, W&T-netwerken, scholenkoepels, cultuurclusters, festivals, bibliotheken, natuurorganisaties, kunstenaars, stadsmarketing, kinderopvang, supermarkten, gemeenten, collega-instellingen, internationale netwerken, tech-bedrijven en collega-instellingen in binnen- en buitenland. Veel van onze leden zetten zich actief in voor **W&T onderwijs**, o.a. via Sterk Techniek Onderwijs, Technasia, FirstLegoLeague, Platform Talent Voor Technologie en anderen.

Uiteenlopende samenwerkingen

In verband met de sluiting van het museum in **Beeld & Geluid Hilversum**, is samengewerkt met Forum Groningen voor de fysieke expo 'Game On / Experience 50 years of videogames'.

De Bastei was een van de partners in de Groen Blauwe Rijn Alliantie, een consortium dat onderzoek deed naar trekvisserij en otters in de Rijn. Daarnaast zijn er vistrappen en uitzettingen geweest.

Discovery Museum deed een opvallende samenwerking met Maastricht University en Nikhef. Daarmee zijn aantal

activiteiten ontwikkeld rondom de Einstein Telescope.

Eise Eisinga Planetarium heeft de samenwerking met Museum Martena in Franeker geïntensiveerd, onder andere op het gebied van educatie en digitale ontsluiting van de collectie.

Maritiem Museum Rotterdam werkte in samenwerking met de Stichting Verolme Trust op het gebied van techniekeducatie (groepen 5 en 6 PO, klassen 1 en 2 VO) en aan een samenwerking met JINC bij het organiseren van bliksemstages voor vmbo-leerlingen bij bedrijven in de maritieme sector.

*Maritiem Museum,
Offshore Experience
Foto: Lize Kraan*

Museon werkte in 2021 aan de nieuwe tentoonstelling OnePlanetNow in samenwerking met SDG Nederland. **Naturalis** ging door met de bijzondere samenwerking met Albert Heijn met de verzamelboeken en in Leiden met het project Verwonder om de hoek. **Natuurmuseum Brabant** ging in samenwerking met de LocHal voor de Ruimtevaartschool en met het Stads-museum Tilburg voor een project over het Brabant van Van Gogh.

De **Uitvindfabriek** is een samenwerking aangegaan met het Urban Living Lab Breda (junior) van Avans Hogeschool, met Breda Robotics en War Child. **Watermuseum** werkte samen met waterschap Rijn en IJssel en Waterschap Aa & Hunze aan een educatiepakket over bloemrijke dijken en citizen science project 'drinkable Rivers' met Li An Phoa. **Het Grote Thuisnatuurklooiboek** van Astrid Poot (april 2021) was het resultaat van een samenwerking met

VSC-leden Naturalis, Museon, Natuurhistorisch Rotterdam, UMU, Natuurmuseum Brabant, Teylers Museum, De Bastei, Natura Docet en Natuurmuseum Fryslân.

Nieuwe directeur

Begin 2021 nam VSC-directeur Alex Verkade, na 3,5 jaar, afscheid van onze vereniging. Een herziening van het **functieprofiel** bracht een verschuiving van focus van de vereniging met zich mee, waarbij de nadruk sterker dan voorheen op de landelijke positionering en zichtbaarheid van de sector kwam te liggen. Op 1 juni 2021 is **Menno Tummers** begonnen als nieuwe directeur van de VSC. Van half juni tot half augustus heeft hij kennis kunnen maken met alle VSC-leden, in aanwezigheid van VSC-bestuursleden. Eind augustus zijn het VSC-team, -bestuur en -leden aan de slag gegaan met een drietal inspirerende regiobijeenkomsten, een strategiebijeenkomst met de tien grootste instellingen en het jaarlijkse directeurendiner om de nieuwe strategie 2022-2025 te bepalen.

VSC-organisatie

Naast Menno Tummers als VSC-directeur is **Marianne Benning** manager van het ledennetwerk en projectleider van Samenwerken aan Talentontwikkeling in Leerecosystemen. **Sanne den Adel** is programmaleider Diversiteit & Inclusie en communicatieadviseur. Vanaf 1 november 2021 was er tijdelijke ondersteuning van **Eileen Daniels** in verband met ouderschapsverlof.

De VSC hield gedurende 2021 nog kantoor in de LTS aan de Jan van Breemenstraat in Amsterdam-West. De VSC is in het najaar op zoek gegaan naar een meer centraal gelegen en bij de organisatie passende, representatieve kantoorlocatie op het Marineterrein in Amsterdam.

Het VSC-bureau zorgt voor de uitvoering van de basistaken van VSC en voor samenwerkingsprojecten met en tussen haar leden met externe financiering. De taken en activiteiten van de VSC lichten we ook voor 2021 nog toe aan de hand van drie principes uit het meerjarenbeleidsplan 2016-2020:

- ◆ **Collectief organiseren**
- ◆ **Strategisch positioneren**
- ◆ **Individueel profijt**

VSC op kennismakingsbezoek bij Universiteitsmuseum Utrecht

Meerjarenstrategie 2022-2025:
podium voor de wetenschap

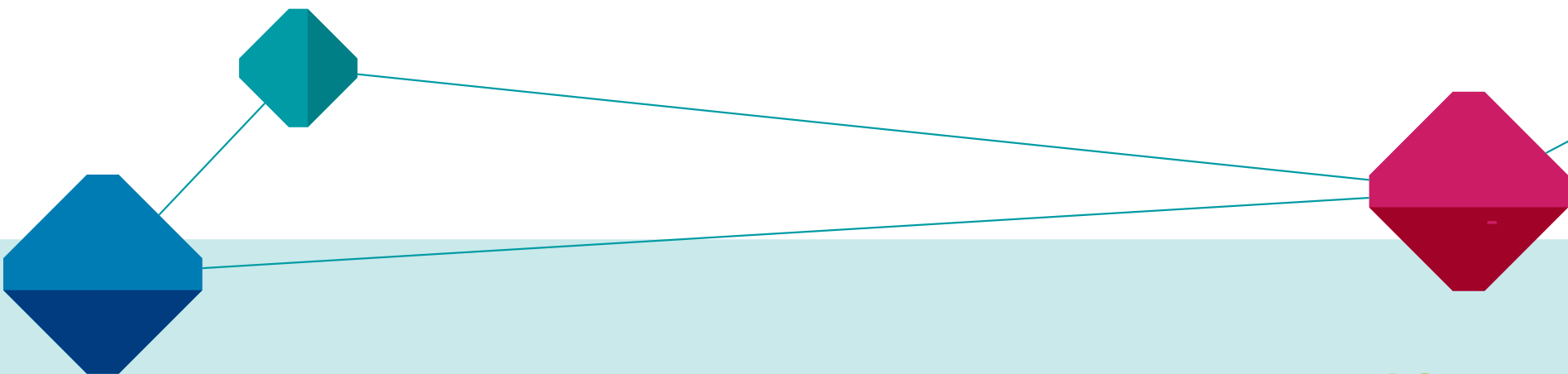
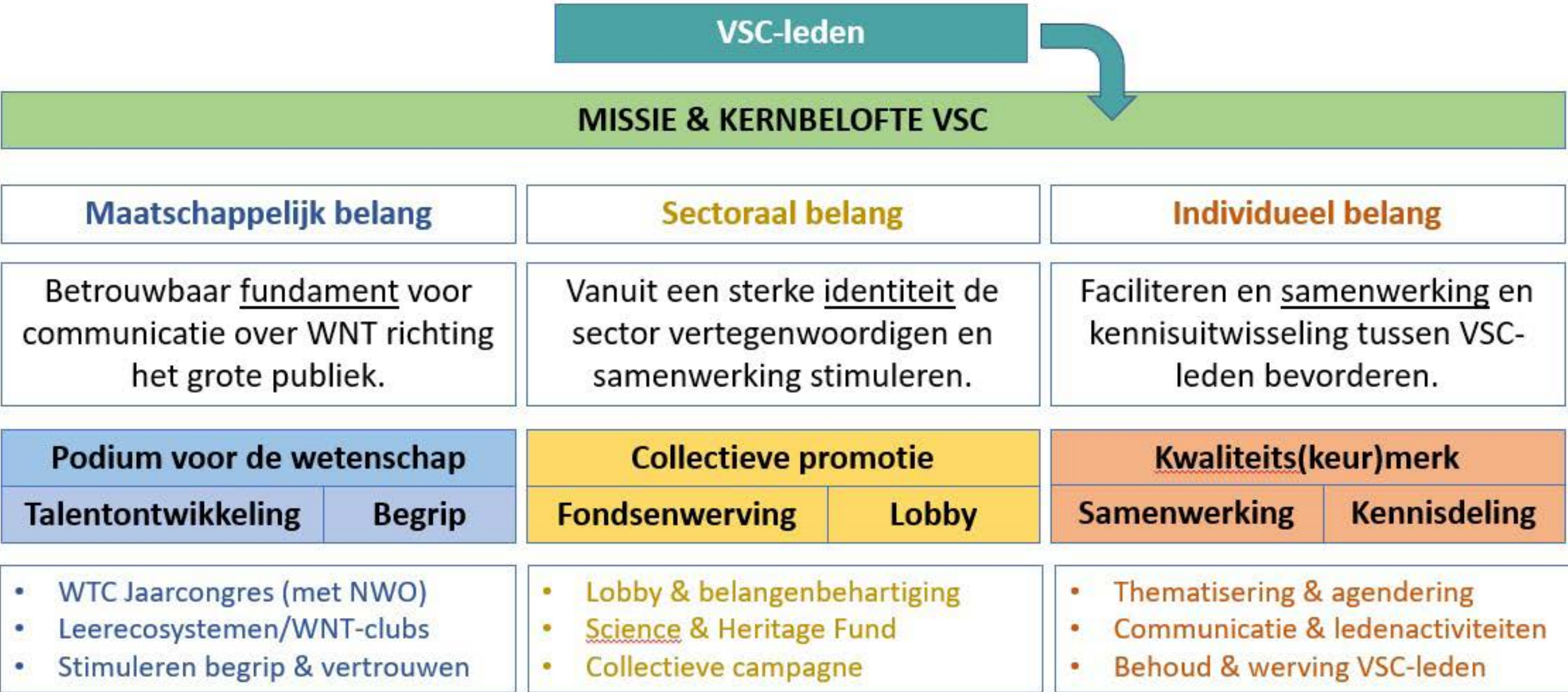
In het najaar is een nieuw meerjarenbeleidsplan geschreven dat uitgaat van drie nieuwe principes: individueel belang, sector belang en maatschappelijk belang. Deze zullen vorm krijgen langs een negental programmalijnen. Streven is een zichtbare en krachtige sector van wetenschapsmusea en science centers. Daarbij staat de samenwerking met de wetenschap, in dialoog met de samenleving, centraal. Over 2021 rapporteren we nog aan de hand van de drie principes zoals genoemd onderaan pagina 19.

Kerntaak
Collectief organiseren

Samenwerken aan talentontwikkeling in leerecosystemen
De VSC werkte samen met vier lokaal coördinerende organisaties **Science LinX** (Groningen), **Stadkamer** (Zwolle), **Natuurmuseum Brabant** (Tilburg) en de **Ontdekfabriek** (Eindhoven) aan het project ‘Samenwerken aan talentontwikkeling in leerecosystemen’. Buiten schooltijd verder leren op gebied van natuur, wetenschap en technologie moet net zo toegankelijk en vanzelfsprekend zijn als talentontwikkeling op gebied van cultuur of sport. In 2021 is in deze steden gewerkt aan het versterken van het lokale netwerk.

Sporen naar de toekomst

Natuurmuseum Brabant, Tilburg

In Tilburg zijn maar liefst 9 nieuwe natuurclubs opgericht. In Zwolle is project 'Buitengeluk' gestart, waar kinderen na schooltijd via de BSO aan activiteiten kunnen deelnemen. In Eindhoven werd *WatAlsStad* georganiseerd, met een mooie verbinding met de Dutch Design Week. In Groningen is een kernteam gevormd en zijn meerdere lokale bijeenkomsten georganiseerd. De *Space Time Layers* app is gelanceerd en een Meet-o-theek, waar je meetinstrumenten kunt lenen, werd geopend. Onderzoeksmedewerker Sanne Romp, verbonden aan de vakgroep 'Science communication and society' van de Universiteit Leiden, doet voor het project onderzoek naar de impact van lokale leerecosystemen. Op 16 april organiseerden VSC en LKCA (Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst) een bijeenkomst over onderzoek doen naar het effect van leerecosystemen.

Samen Inclusief

Binnen dit project starten in 2021 de werkgroepen (actiegroepen) rond de vier P's uit de Code Diversiteit en Inclusie: Personeel, Partners, Programma en Publiek. Bij deze actiegroepen sloten ook VSC-leden buiten het project aan, zoals **Terra Maris, Natuurmuseum Brabant, Museumfabriek en Natuurhistorisch Rotterdam.**

Vanuit het project 'Samen Inclusief' is er samenwerking door kennisdeling met MJU Onderzoekt! op het gebied van diversiteit en inclusie. Op 22 april 2021 was er de online bijeenkomst 'MJU Onderzoekt! Diversiteit is doen' waarbij MJU-leden en VSC-leden aanwezig waren. En op 20 mei een vervolgbijeenkomst Werken aan Diversiteit en Inclusie i.s.m. met de MJU. Voor zowel MJU- als VSC-leden presenteerden we de projectaanpak en was er een Inclusion Clinic met alle partners: **Beeld & Geluid, Rijksmuseum Boerhaave, Discovery Museum, Museon, Naturalis, Natura Docet, NEMO, Oyfo en het Zuiderzeemuseum.**

Inclusieve wetenschapsclubs

Eind 2020 hoorden we dat de NWO-beurs voor het project Inclusieve wetenschapsclubs werd toegekend. VSC is consortiumpartner in dit project en betrokken bij de Community of Practice (CoP) of leergemeenschapsbijeenkomsten met de projectdeelnemers. Sanne den Adel was betrokken bij de inhoudelijke invulling van de bijeenkomsten op 9 juni, 15 september en 8 december, onder meer met voorbereidende en evaluatiebijeenkomsten per CoP.

MultiSTEM

In oktober startte het zesjarig project MULTI-STEM, dat onderzoek doet naar de inzet van meertaligheid en de thuistaal in het STEM onderwijs (zowel formeel als informeel) waarin VSC-consortiumpartner is. In 2021 heeft Sanne den Adel de kick-off bijeenkomst bijgewoond, een kennismakingsgesprek en inhoudelijk interview gedaan met de PhD-kandidaat onderzoeker van het project gericht op de rol van wetenschapsmusea en toegezegd deel te nemen aan de adviescommissie.

Pop-up-wetenschapper

Via VSC-project 'pop-up wetenschapper' maken volwassenen en kinderen op een laagdrempelige manier kennis met wetenschap. Wetenschapsmusea en science centers zijn gastlocaties voor ontmoetingen tussen wetenschappers en publiek. We helpen onze leden bij het in huis halen van wetenschappers en begeleiden die wetenschappers bij het voorbereiden van een geslaagde familielezing of demonstratie. In 2021 was het aantal verzoeken door corona uiteraard veel lager dan voorgaande jaren. Tijdens het **Weekend van de Wetenschap** zijn twee wetenschappers bij leden geweest als pop-up-wetenschapper: Ingenieur van het jaar David Fernandez Rivaz (UT) was actief bij Oyfo en Krista van den Heuvel (NIOO) was bij Teylers museum.

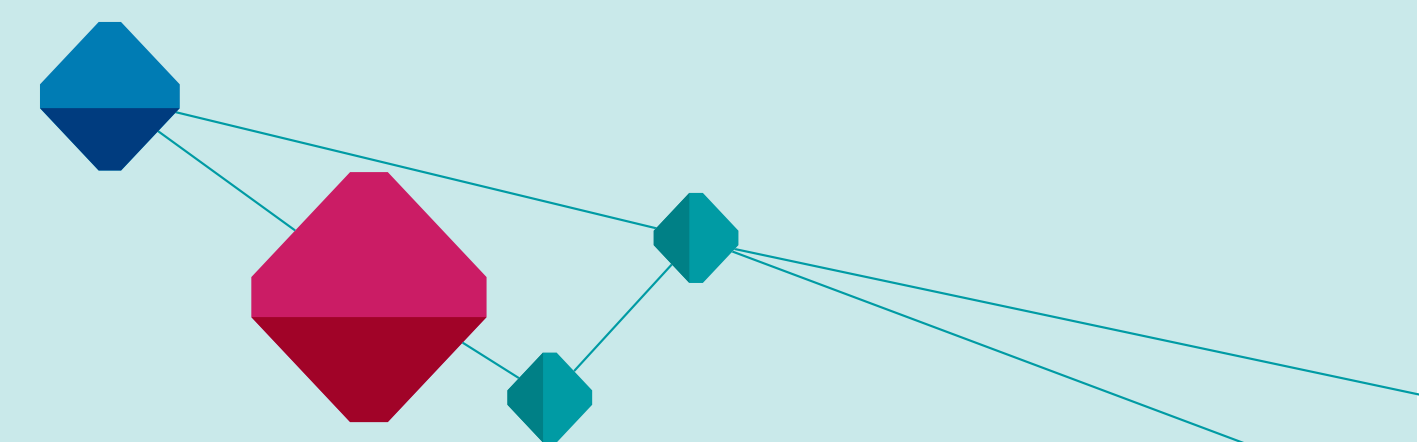
Experiment Crowdkeeping Voordekunst

Het crowdfundingplatform Voordekunst wilde samen met de VSC onderzoeken of een gezamenlijke online omgeving middelgrote en kleine culturele instellingen zou kunnen ondersteunen bij het relatiebeheer met de eigen donateurs. Voordekunst diende voor dit onderzoek in het najaar samen met de VSC een subsidieaanvraag in bij de Innovatieregeling van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie. De VSC doet met vijf leden aan dit project mee: **Natura Docet, Sonnenborgh, Eise Eisinga Planetarium, Uitvindfabriek en het Nederlands Watermuseum**. Het project werd in december positief beoordeeld als een van de 16 uit 188 aanvragen: op een beschikbaar bedrag van € 3,2 miljoen werd voor maar liefst € 42 miljoen aangevraagd(!). Dit zegt iets over de relevantie van ons project.

Kerntaak Strategisch positionere

Gezamenlijk optrekken

De VSC is hernieuwd gaan samenwerken met NWO o.a. gericht op meer samenwerking binnen de NWA, maar in het bijzonder op het organiseren van een vervolg op Bessensap en de WTC-vakconferentie. Op maandag 10 oktober 2022 zal de eerste editie van de Nationale Wetenschapscommunicatie Dag (#NWD22) het licht zien. De VSC heeft zich voorgenomen de banden met de wetenschap en de instituten aan te halen en te zorgen dat wij en onze leden daar nog zichtbaarder worden als 'podium voor de wetenschap'. Samenwerking in wetenschapscommunicatie is de rode draad. In het najaar van 2021 heeft de nieuwe directeur Menno Tummers kennis gemaakt met partijen in de techniekeducatie: Stichting Techniek Promotie, Platform Talent Voor Technologie, C3 (chemie) en VO/HO-netwerk om gezamenlijk te kijken naar mogelijkheden voor samenwerking en belangenbehartiging. Dit zal in 2022 verder worden voortgezet binnen het project Leerecosystemen.

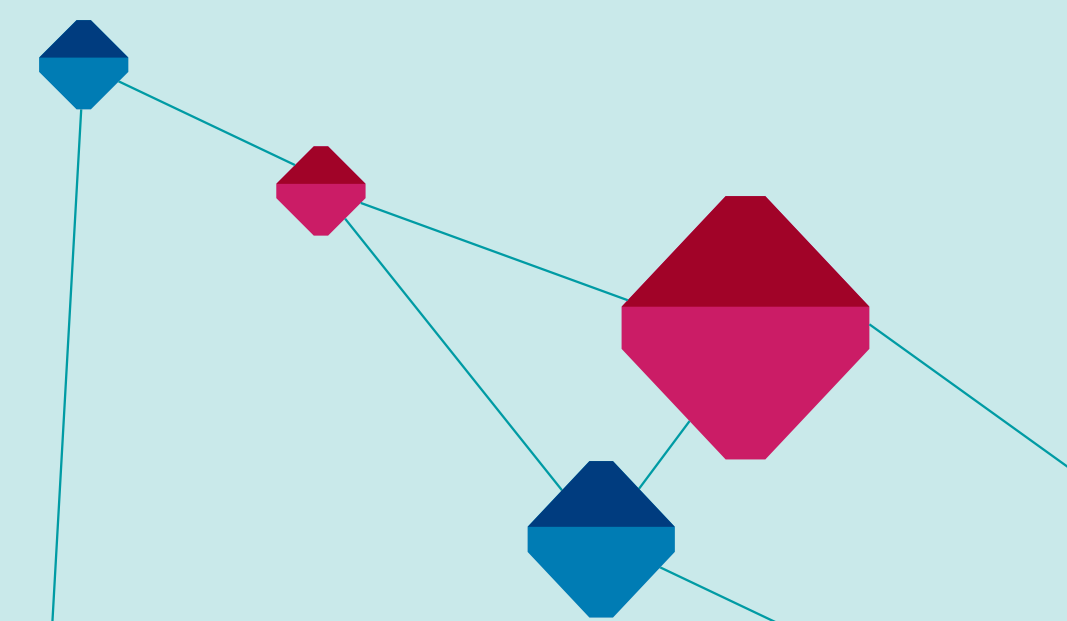

Project Smart Sea bij Museon in Den Haag

Lobby en public affairs

Bij het aantreden van de nieuwe directeur is niet alleen een begin gemaakt de kennismaking met de VSC-leden en hun organisaties. Ook is in het najaar een ronde gedaan langs de voornaamste stakeholders in het veld: **NWO/NWA, VSNU, Rathenau Instituut, KNAW, Universiteit van Nederland, PWC, VWN, Scicomm NL, Koninklijke Hollandse Maatschappij der Wetenschappen** en hoogleraren wetenschapscommunicatie. In het algemeen is de sector actief, maar ook erg gefragmenteerd. Er is veel potentieel om vanuit de VSC een bijdrage te leveren aan meer impactvolle wetenschapscommunicatie.

Internationaal netwerk

In 2020 heeft de VSC de wetenschapsmusea en science centers vertegenwoordigd bij wetenschappelijke en culturele stakeholders. Vooral op het gebied van diversiteit & inclusie in de culturele sector zijn we zeer zichtbaar. Namens de wetenschapsmusea en science centers namen Marianne Benning, Sanne den Adel en Menno Tummers plaats in verschillende commissies, netwerken en overleggen:

- ◆ Kenniscoalitie-overleg - NWA Actielijn 4 communicatie
- ◆ Klankbordgroep Horizon Europe (EU) – clusters 2 en 4
- ◆ Stuurgroep & kernteam: Nationale Wetenschapscommunicatiedag (#NWD22)
- ◆ Ecsite: werkgroep Diversity & Inclusion
- ◆ Ecsite: National Networks Meetings
- ◆ Nationaal Outreach Overleg Betadecanen
- ◆ Overleg met W&T partners: C3, STP, VHTO, VO/HO netwerken en PVTv
- ◆ EUCYS 2022 – advies over organisatie, programma, locatie
- ◆ ExpeditieNext 2022 – rol en invulling door VSC-leden (NWA museumcall)

Communicatiekanalen

De voornaamste externe communicatiekanalen van VSC, naast persoonlijk contact en gesprekken, zijn de relatienuwsbrief, Twitter, LinkedIn en de website.

Relatienuwsbrief:

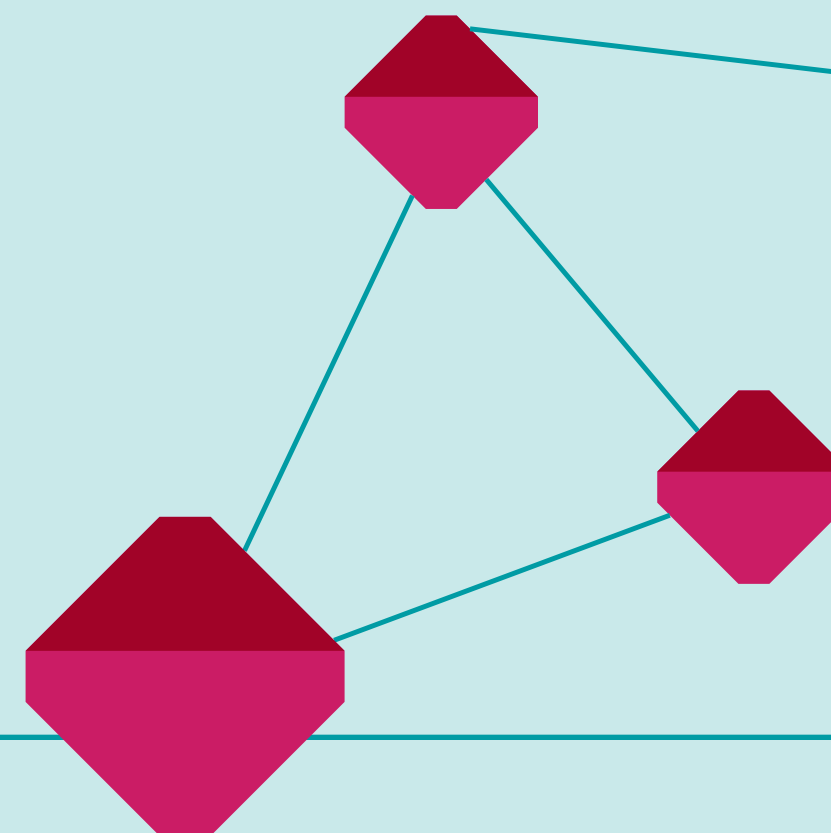
- in 2021 zeven keer verzonden
- aan 312 abonnees (+10%)
- gemiddeld door 49,1% van de ontvangers geopend

Twitter:

- eind 2021 ruim 2311 volgers (+5%)
- zagen 2021 in totaal 135 tweets (-47%)
- die in totaal 145.460 keer zijn weergegeven (-52%)

LinkedIn

- eind 2021 267 volgers (+22%)

Kennismaking VSC-bestuur met Watersnoodmuseum, Ouwerkerk

Samenwerking MuseumJeugdUniversiteit

De VSC is betrokken bij activiteiten van de MuseumJeugdUniversiteit. Ten eerste door directe bijdrage aan MJU-reeksen via het brainstormen met educatoren en het actief koppelen van wetenschappers aan musea. In 2021 hebben negen musea contact opgenomen met de **makelaar** wetenschap, waarna ze passend bij hun vraag verder zijn geholpen met brainstormen en/of het werven van wetenschappers en experts. Ten tweede organiseerde Marianne Benning voorafgaand aan de voorjaars- en najaarsreeks de training 'wetenschapscommunicatie voor kinderen'. Wetenschapscommunicator Marieke Hohnen nam wetenschappers en experts die een MJU-lezing gaan geven mee in de basisbeginselen van wetenschapscommunicatie voor kinderen en helpt met praktische tips en tricks. De **interactieve webinars** duurden elk 2,5 uur. Ten derde organiseerde Marianne Benning voor MJU- en VSC-leden de online themabijeenkomst 'MJU - Wetenschap en publiek'.

Weekend van de Wetenschap

De VSC is ook samenwerkingspartner van het Weekend van de Wetenschap. Ook in 2021 probeerden we samen zoveel mogelijk leden van de VSC te enthousiasmeren hun deuren te openen tijdens het Weekend van de Wetenschap (2 en 3 oktober). Op 1 juli 2021 organiseerde WvdW en VSC samen een inspiratiesessie tijdens het online VSC-contact. In 2021 heeft Marianne Benning,

toen aanmeldingen achterbleven, VSC-leden actief aangespoord om deel te nemen aan het Weekend van de Wetenschap, door hen persoonlijk te bellen of te mailen. Dit was zeer succesvol en werd enorm gewaardeerd door de medewerkers van het WvdW. Uiteindelijk hebben zich 24 VSC-leden aangemeld en hebben zij samen **50 activiteiten** aangemeld. De samenwerking wordt voortgezet.

Vakconferentie Wetenschapscommunicatie

Op 19 april 2021 organiseerde de VSC i.s.m. NEMO een online variant van de Vakconferentie Wetenschapscommunicatie. We verbonden het wetenschapscommunicatieveld met een sterk middagprogramma van 12.45 tot 17.15 uur met aansluitend een virtuele borrel. Bijna 500 mensen uit heel Nederland en Vlaanderen schreven zich in. Sprekers waren o.a. Maarten Keulemans, Eveline van Rijswijk, Marc van Mil, Ruud Moesbergen, Karin van den Boogaert, Marten van der Meulen, Khadija Azahaf, Marcia van Woensel, Eef Grob, Frank Kupper en Tessa Roedema. In 2022 zal de VSC samen met NWO en partners UvN, KNAW, SciCommNL en VWN een **gezamenlijk vervolg** neerzetten voor de Vakconferentie Wetenschapscommunicatie en Bessensap: de Nationale Wetenschapscommunicatiedag.

Kerntaak Individueel profijt

VSC-contact

Bijna elke donderdagmiddag van 14.00 tot 15.00 uur was er een online bijeenkomst voor VSC-collega's waarin zij kennis en ervaringen konden uitwisselen. In totaal zijn er **dertig** online bijeenkomsten georganiseerd, met zo'n 5 tot 35 deelnemers per keer. Deels gericht op onderlinge uitwisseling, zoals over conflicten tussen collega's of creatief zaalgebruik in coronatijd. Ook zijn regelmatig externe sprekers gevraagd, zoals Manon Sandee van EYE, D&I professionals en vertegenwoordigers van het Kickstart Cultuurfonds en het Weekend van de Wetenschap.

VSC-ledenbijeenkomsten

Naast online bijeenkomsten, organiseerde de VSC ook andere ledenbijeenkomsten, waaronder de Maand van het Meekijken, de VSC-ledendag, het VSC-directeuren-diner en andere themadagen.

De '**Maand van het Meekijken**' is voor alle educatieve begeleiders/museumdocenten en educatief ontwikkelaars die werkzaam zijn bij een instelling die bij de VSC en/of de SNNC is aangesloten. Zij kijken letterlijk mee bij de educatieve programma's van hun vakgenoten. De deelname is gratis. Vanwege corona organiseerden de SNNC

en VSC in 2021 gezamenlijk de Maand van het Meekijken digitaal. Meer dan 60 deelnemers keken in mei 2021 mee naar de digi-lessen van TETEM/De Museumfabriek, Rijksmuseum Boerhaave, Naturalis en Batavialand.

Het **VSC-directeurendiner** vormde dit jaar het sluitstuk van een reeks kennismakingen op locatie, regiobijeenkomsten en online themabijeenkomsten. Op donderdag 7 oktober jl. in het Spoorwegmuseum in Utrecht hoorden we hoe onze voorzitter Wimar Jaeger vanuit het jaar 2070 terugblikte op de belangrijke rol en impact van de VSC op de samenleving. Directeur Menno Tummers nam de aanwezigen mee in de totstandkoming van het VSC-meerjarenbeleid en Vincent Icke sprak ons bezielend toe over waarheid en wetenschap. Moderator Lucas de Man zette ons aan tot gesprek en overdenking met onze tafelgenoten: collega-directeuren en wetenschappers. Deze mooie avond legde een belangrijke laatste fundament onder het VSC-meerjarenbeleid 2022-2025 dat in de weken erna geschreven werd en op 8 november jl. tijdens de najaars-ALV goedgekeurd.

Op maandag 8 november 2021 organiseerde de VSC voor en met haar leden **de jaarlijkse VSC-ledendag** in het Nederlands Watermuseum in Arnhem. Meer dan 70 mensen bezochten deze dag met thema 'Podium voor de wetenschap'. We vierden de successen, deelden ervaringen en waren kritisch. Hoe gaan we de wetenschap belichten? En ook de bijbehorende twijfel, geschiedenis en toekomst van de wetenschap? Op welke manieren gaan we de wetenschap(pers) een podium bieden?

Vaste ledenwerkgroepen

Mede door de coronasituatie is een aantal ledenwerkgroepen gestopt. In 2021 hebben we qua betrokkenheid en binding de nadruk gelegd op het in gezamenlijkheid tot stand brengen van het meerjarenbeleidsplan. In het jaarplan 2022 staat een aantal voornemens om deze werkgroepen weer op te gaan bouwen, zoals op het gebied van *strategie & lobby, communicatie & fondsenwerving*, de *VSC-programmaraad*, maar ook voor de VSC-projecten *Leerecosystemen* en *Samen Inclusief* en op het gebied van *wetenschapscommunicatie*.

Persoonlijk contact met onze leden

Naast samenwerking en uitwisseling via georganiseerde dagen en evenementen, heeft het VSC-team ook veel contact met medewerkers van musea en science centers per mail en telefoon. Dit loopt uiteen van vragen van directeuren en MT over beleid, fondsen en strategie, tot praktische vragen van museumeducatoren over lessen bij collega-musea. Regelmatig krijgen wij de vraag of wij medewerkers van verschillende musea aan elkaar kunnen voorstellen of koppelen. VSC-leden zijn altijd welkom om ons te vragen voor advies of verbinding, we denken graag met hen mee.

VSC-bestuursverslag

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor visie, strategie, beleid, bedrijfsvoering en de resultaten van de VSC. Het bestuur staat de directeur met raad en daad terzijde. De directeur is verantwoordelijk voor het uitdragen en uitvoeren van het beleid en de dagelijkse aansturing van de medewerkers.

Governance

De VSC kent een onbezoldigd bestuur dat de *Governance Code Cultuur* toepast en aan de leden verantwoording aflegt. Het bestuur van de VSC zal als eindverantwoordelijke op een integere wijze haar maatschappelijke taak vervullen en zo transparant mogelijk aan de leden en stakeholders verantwoording afleggen over de inzet en de behaalde resultaten.

In 2021 heeft het VSC-bestuur met de nieuwe directeur gewerkt aan een **bestuursreglement**, een **directiereglement** en -mandaat en nieuwe **statuten**. Daarbij zijn ook de eisen vanuit de nieuwe **WBTR** aangaande goed bestuur en toezicht meegewogen.

Arbeidsvoorwaarden

In 2021 is door het VSC-bestuur besloten het arbeidsvoorwaardenpakket tegen het licht te houden en deze mogelijk in lijn te brengen met de nieuwe **Museum CAO**. De VSC volgde tot 2020 de universitaire schalen conform de WVOI. In principe is het bestuur van mening dat we per 2022 op hoofdlijnen trendvolger zullen worden van de Museum CAO, mits de VSC dit financieel kan dragen.

Bestuursvergaderingen

Op 25 maart 2021 was er een online Algemene Leden Vergadering (ALV) en op 8 november 2021 een live ALV in het Watermuseum in Arnhem. Ook werden er **acht** bestuursvergaderingen gehouden. Daarnaast namen strategie en beleidsplan veel extra tijd van het bestuur. De bestuursvergaderingen hebben grotendeels online plaatsgevonden vanwege de coronamaatregelen.

Samenstelling bestuur

In 2021 trad Julia Vytopil toe als bestuurslid en heeft John Leek na acht jaar het bestuur verlaten.

Op 31 december 2021 kende het bestuur de volgende samenstelling:

- ◇ **Wimar Jaeger**
voorzitter
- ◇ **Fiona Zachariasse**
penningmeester (directeur-bestuurder
Natuurmuseum Brabant)
- ◇ **Lous Kerkhof**
secretaris (directeur-bestuurder OYFO
Techniekmuseum)
- ◇ **Amito Haarhuis**
bestuurslid (directeur-bestuurder
Rijksmuseum Boerhaave)
- ◇ **Julia Vytopil**
bestuurslid (plaatsvervangend directeur bij
Beeld en Geluid)

Het rooster van aftreden en overzicht van nevenfuncties staan op de website van de VSC. Bij de samenstelling wordt gestreefd naar diversiteit in sekse, leeftijd en culturele achtergrond. De samenstelling weerspiegelt zoveel mogelijk de veelzijdigheid van de leden van de VSC.

Quote Julia Vytopil:

"De VSC heeft gedurende dit eerste, gedeeltelijke bestuursjaar op mij de indruk gemaakt van een betrokken, leergierige en steeds professionelere organisatie. Juist in deze tijd waarin een pandemie rondwaart en desinformatie en wantrouwen jegens de wetenschap een grote rol speelt, kunnen de leden van de VSC de krachten bundelen en hun relevantie vergroten. Dat zij die intentie ook uitspraken, onder andere tijdens het directeurendiner, vond ik bijzonder. Ik ben er trots op dat ik deel mag uitmaken van het bestuur en bijdragen aan de ontwikkeling die de organisatie doormaakt".

Meerjarenbeleid

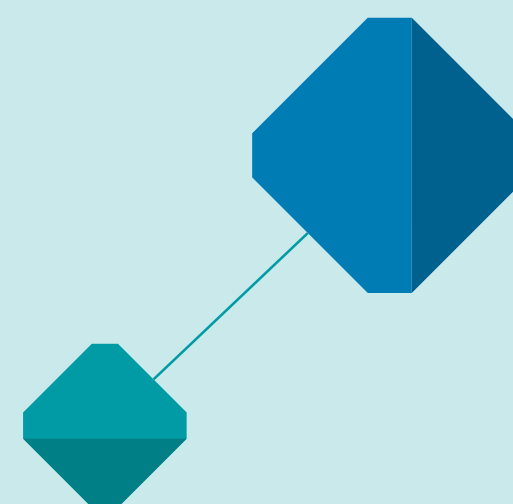
Het VSC-bestuur is nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van de nieuwe strategie 2022-2025. Steeds is één van de bestuursleden mee geweest tijdens de kennismakingstournee van de nieuwe directeur in de periode juni tot augustus 2021. Dit werd door alle betrokken als zeer **constructief** en verhelderend ervaren. Het was ook goed om als bestuursleden echt aan het werk te gaan met de nieuwe directeur. Het bestuur was in wisselende samenstelling aanwezig bij regiobijeenkomsten, de online themabijeenkomsten en voltallig tijdens het VSC-directeurendiner en de VSC-ledendag.

Vertegenwoordiging

Het bestuur heeft de vereniging (mede)vertegenwoordigd in diverse gremia, zoals bij Ecsite, tijdens het bezoek aan de **Tweede Kamer Commissie** op 13 oktober en in gesprekken met het ministerie en de **Museumvereniging**. Bestuursleden sluiten ook regelmatig aan bij het VSC-contact en zijn goed bekend bij veel van de leden.

Het bestuur is dankbaar voor de wijze waarop het VSC-bureau de organisatie en uitvoering van het beleid voor zijn rekening neemt. Bestuur en bureau staan in goed contact met elkaar waardoor het bestuur steeds voldoende op de hoogte is. Er vindt voortdurend gesprek plaats over verdere professionalisering waardoor het bestuur met een hoge **betrokkenheid** en invloed op het beleid toch gepaste afstand kan houden tot de uitvoering. Dit past bij de in 2021 ingeslagen weg waarbij de VSC met meer ambitie en zichtbaarheid naar buiten wil treden voor de VSC-leden en de sector.

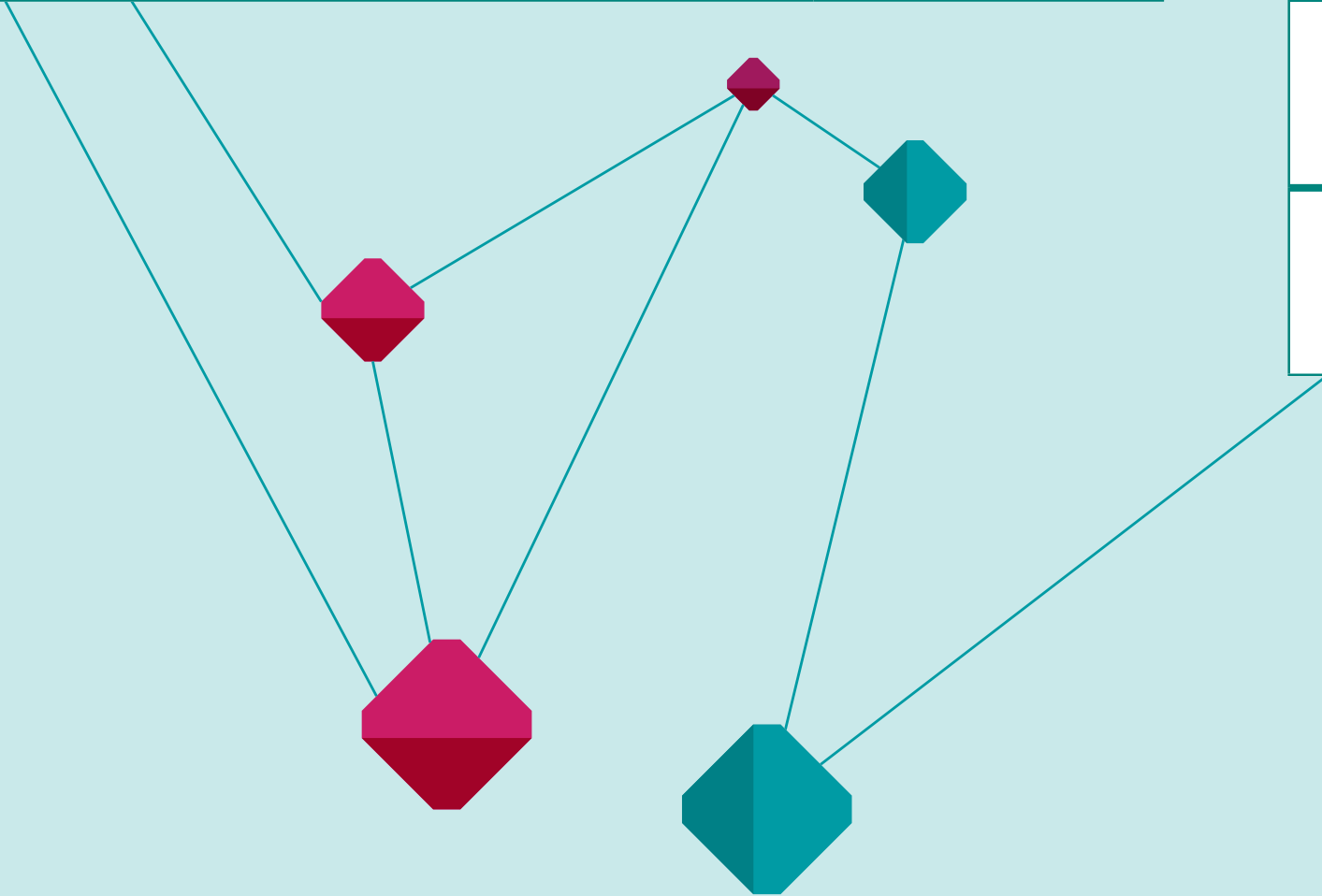
Begroting en realisatie

De VSC is een kleine efficiënte organisatie die werkt met een bescheiden financiële basis. De basistaken zijn het verbinden, ondersteunen, gezamenlijk organiseren en vertegenwoordigen van de sector wetenschapsmusea en science centers in Nederland. Dit gebeurt met inzet van 1,7 fte. Naast de basisbegroting en basistaken initieert en organiseert de VSC samenwerkingsprojecten met leden waarvoor zij additionele financiering verwerft bij (culturele) fondsen en opdrachtgevers en waaraan zij in 2021 nog eens 0,8 fte besteedde. Het VSC-bureau wordt bemenst door een directeur en twee vaste medewerkers. Als gevolg van lichte stijging van loonkosten, huurkosten, alsook de extra kosten in verband met ontwikkeling van het meerjarenbeleidsplan en bijbehorende bijeenkomsten, is de dekking vanuit de vaste subsidie minder toereikend dan voorheen. Daarom is in het meerjarenplan vanaf 2022 opgenomen dat de VSC nog actiever op zoek gaat naar aanvullende financiering.

In het najaar van 2021 heeft ledenmanager Marianne Benning onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor de invoering van een ander **contributiemodel** en heeft zij aanbevelingen gedaan. Het zou dan gaan om een gestaffeld model dat uitgaat van de draagkracht van de instelling en dat per saldo zou moeten leiden tot een hogere bijdrage van de leden aan de VSC-begroting.

BATEN VSC 2021	
Overheidsbijdrage basistaak via NCWT	180000
Projectsubsidies en -opdrachten	161065
Contributie leden	14175
Overige inkomsten	7068
TOTAAL	362308

LASTEN VSC 2020	
Personeelskosten	167760
Collectief organiseren (ledenbijeenkomsten en -activiteiten)	126188
Strategische positionering	14526
Individueel profijt	1511
Overige bureau- en organisatiekosten	32610
Positief resultaat (naar bestemmingsreserve 2022)	19713
TOTAAL	362308

VOORUITBLIK 2022 EN VERDER

31

We kijken, denk ik, allemaal met gemengde gevoelens terug op 2021. Nu, bij het schrijven van dit jaarverslag, is het af en toe best lastig om alle gebeurtenissen te reconstrueren. Het lijkt immers al lang geleden en er is zo veel gebeurd. Meest positieve feit is dat al onze VSC-leden nog bestaan en hun activiteiten kunnen voortzetten. Daarvoor zijn wij de overheid en de belastingbetaler dankbaar. De VSC zal met de Museumvereniging blijven aandringen op extra ondersteuning, zolang dat nodig is.

Op 1 juni 2021 is ben ik begonnen als nieuwe directeur van de VSC, in een tijd waarin er nog volop online gewerkt en vergaderd werd. Toch hebben we kans gezien elkaar echt te leren kennen, alle VSC-leden maar ook stakeholders in de sector wetenschapscommunicatie. Ik trof een levendige club met 40 VSC-leden waar met betrokkenheid en liefde dagelijks gewerkt wordt aan het enthousiasmeren van het brede publiek voor wetenschap, natuur en techniek.

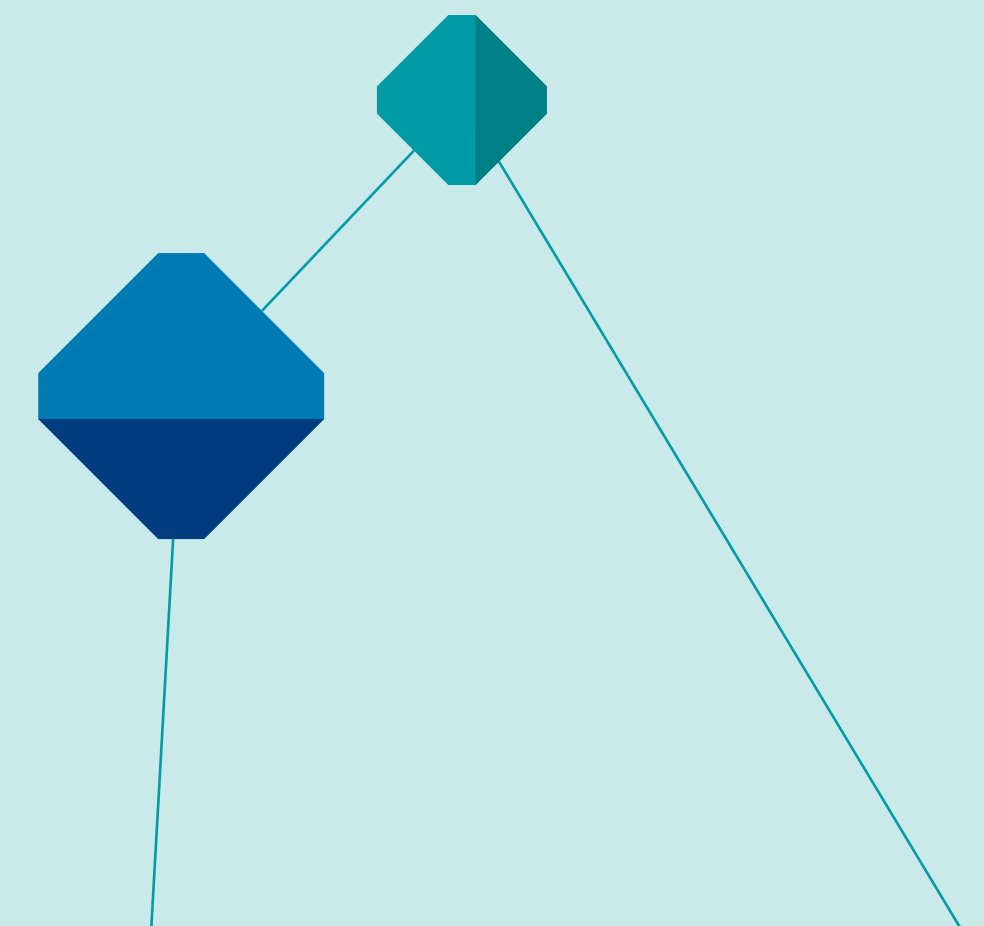
Bij de VSC werk ik met een zeer betrokken bestuur en met kundige en bovenal zeer prettige collega's. Met dit kleine team verzetten we bergen werk en ik ben dan ook hoopvol over de toekomst. Met de inzet van al onze VSC-leden, hun medewerkers en andere betrokkenen in de sector zullen we er in 2022 in slagen om de ergste gevolgen van corona achter ons te laten. We zijn veerkrachtig en hoopvol.

We zijn er zeker nog niet. Verwachting is dat pas eind 2023 de meeste instellingen weer op het oude niveau zullen kunnen opereren. Groei is daarbij geen doel op zich. Het gaat er om in een uitdagende tijd een gezonde balans te vinden, intern binnen onze organisaties, en extern in relatie tot de buitenwereld en alles wat er dagelijks op ons af komt.

Er is momenteel veel aan de hand in ons land en in de wereld. Ondanks de negatieve kant van veel van deze onderwerpen schuilt daarin ook een kans voor de VSC-leden en ligt er een verantwoordelijkheid om ons

publiek te betrekken bij onder meer het klimaat, biodiversiteit, AI en medische vraagstukken. Maar zeker ook het bijdragen aan een goed opgeleide generatie kinderen en hen te enthousiasmeren voor W&T.

Menno Tummers,
directeur VSC

COLOFON

32

Tekst en samenstelling

VSC-bureau (Sanne den Adel, Marianne Benning, Menno Tummers)

Vormgeving

studio tmo

Met dank aan

alle VSC-leden voor hun bijdragen in woord, cijfers en/of beeld en de leden van het VSC-bestuur voor hun tekstbijdragen.

Amsterdam, september 2022

BIJLAGEN

Bijlage 1:
Overzicht (leden)bijeenkomsten en externe presentaties in 2021

Datum	Organisator	Locatie	Wat	Wie
14-01-2021	NWA	online	Kenniscoalitie	Sanne
04-02-2021	Hogeschool Leiden	online	Kickoff-bijeenkomst project inclusieve wetenschapsclubs	Sanne, Marianne
11-02-2021	NWA	online	Kenniscoalitie	Sanne
11-03-2021	NWA	online	Kenniscoalitie	Sanne
25-03-2021	VSC	online	Algemene Ledenvergadering	Sanne, Marianne
19-04-2021	VSC	online	Vakconferentie Wetenschapscommunicatie	Marianne
22-04-2021	MultiSTEM	online	Impactbijeenkomst MultiSTEM	Sanne
22-04-2021	MJU	online	Bijeenkomst MJU Onderzoekt: Diversiteit is doen!	Marianne
mei	VSC&SNNC	online	Digitale Maand van het Meekijken	Marianne
21-05-2021	Science Communication Conference	online	Workshop Inclusieve wetenschapscommunicatie – Sanne	Sanne, Marianne
25-05-2021	Horizon	online	Klankbordgroep Widening & ERA (Horizon)	Sanne

Datum	Organisator	Locatie	Wat	Wie
06-06-2021	VSC	online	Training leerecosystemen en WNT-clubs: Talentenfluisteraar door Els Pronk	Marianne
09-06-2021 t/m 11-06-2021	Ecsite	online	Europese conferentie	Sanne, Marianne
09-06-2021	Hogeschool Leiden & VSC	online	CoP#1 Inclusieve wetenschapsclubs	Sanne
11-06-2021	Ecsite/ VSC	online	Ecsite session Glows & Grows of the Equity@Ecsite pioneer insitutions – convenor/moderator	Sanne
17-06-2021	MJU / VSC	online	Bijeenkomst voor MJU georganiseerd over Wetenschap en Publiek	Marianne
17-06-2021 t/m 24-08-2021	VSC-leden	live	Kennismaking langs alle 40 VSC-leden	VSC-team en VSC-bestuur
24-06-2021	VSC&SNNC	online	VSC-contact i.s.m. SNNC (vrijwilligers en inclusie)	Sanne
30-06-2021	Ecsite	online	Ecsite Networks Meeting	Menno, Sanne
15-09-2021	Hogeschool Leiden & VSC	online	CoP#2 Inclusieve wetenschapsclubs	Sanne
27-09-2021	VSC	Naturalis	Kwartaalbijeenkomst Samen Inclusief	Sanne
29-09-2021	VSC	Utrecht	G10-diner in de Metaalkathedraal	Menno
30-09-2021	Ecsite	online	Ecsite Networks meeting	Menno
08-09-2021	VSC	Oyfo	1e regiobijeenkomst meerjarenstrategie	Menno, Marianne
14-09-2021	VSC	Natuurmuseum Brabant	2e regiobijeenkomst meerjarenstrategie	Menno, Marianne
20-09-2021	VSC	Boerhaave	3e regiobijeenkomst meerjarenstrategie	Menno, Marianne
04-10-2021	NWA	online	Kick off bijeenkomst Expeditie NEXT	Sanne, Menno
06-10-2021	Museumvereniging	online	Webinar: Lobby van theorie naar resultaat! VSC-leden mochten deelnemen	Via Sanne

Datum	Organisator	Locatie	Wat	Wie
07-10-2021	VSC	Spoorwegmuseum	Directeurendiner	Team VSC
13-10-2021	MultiStem	Museon	MULTI stem kick-off bijeenkomst	Sanne
13-10-2021	VSC	Tweede Kamer	Presentatie en kennismaking Tweede Kamer	Menno, Wimar
19-10-2021	UU	Utrecht	Gastcollege aan Universiteit Utrecht over diversiteit en inclusie in de praktijk	Sanne
01-11-2021	VSC&SNNC	Naturalis	Leren Doe je Samen Trainingsdag Diversiteit en Inclusiviteit	Marianne
05-11-2021	VSC	online	Presentatie Marianne Benning over werk bij VSC als alumus opleiding SCS bij open dag Universiteit Leiden	Marianne
08-11-2021	VSC	live	VSC-ledendag & Algemene Ledenvergadering	VSC-team
23-11-2021	VSC en NWO	NWO	Pitches evenementenbureaus voor Nationale Wetenschapscommunicatiedag	Menno, Marianne
22-11-2021	VSC	online	Kwartaalbijeenkomst SI deel 1	Sanne
24-11-2021	VSC en SNNC	online	Thema-middag Leerecosystemen en WNT-clubs	Marianne
01-12-2021	VSC		Teambijeenkomst Nationale Wetenschapscommunicatiedag 2022	Marianne, Menno
08-12-2021	Hogeschool Leiden & VSC	online	CoP#3 Inclusieve wetenschapsclubs	Sanne
16-12-2021	VSC	online	Kwartaalbijeenkomst SI deel 2 (online)	Sanne

Bijlage 2:

Overzicht bezoekersaantallen per VSC-lid

Naam organisatie	Bezoekers 2021	Bezoekers 2020	Percentage bezoekers 2021 t.o.v. 2020	Schoolbezoeken 2021	Schoolbezoeken 2020	Percentage schoolbezoeken 2021 t.o.v. 2020
ARTIS	712.941	694.935	3%	13.703	24.247	57%
Beeld & Geluid*	18.287	5.853	212%	5.751	6.331	91%
De Bastei	22.694	24.436	-7%	1.077	582	185%
De Ontdekfabriek	13.237	9.464	40%	8.481	1.857	457%
De Spelerij/ Uitvinderij	70.000	20.000	250%	20000	0	
De Uitvindfabriek	5.400	6.242	-13%	2.200	1.755	125%
Geofort	71.298	55.178	29%	3.308	1.734	191%
Haarlemmermeermuseum De Cruquius	38.382	10.153	278%	5.798	1.500	387%
Het Spoorwegmuseum	179.184	200.000	-10%	1.268	1.400	91%
Koninklijk Eise Eisinga Planetarium	32.075	39.710	-19%	663	750	88%
Maritiem Museum Rotterdam	79.589	82.700	-4%	4.308	6.764	64%
Museon-Omniversum	65.144	81.754	-20%	12.774	9.812	130%
Museum Joure	14.243	14.398	-1%	217	231	94%
Museum Speelklok	34.513	36.308	-5%	885	192	461%
Museum Zaanse Tijd / Stichting Museum van het Nederlandse Uurwerk	12.518	9.366	34%	92	105	88%

Naam organisatie	Bezoekers 2021	Bezoekers 2020	Percentage bezoekers 2021 t.o.v. 2020	Schoolbezoeken 2021	Schoolbezoeken 2020	Percentage schoolbe- zoeken 2021 t.o.v. 2020
Natura Docet	33.280	24.000	39%	3.920	466	841%
Naturalis Biodiversity Center	239.057	294.561	-19%	15.830	18.860	84%
Natuurhistorisch Museum Rotterdam	29.078	33.995	-14%	1.883	1.971	96%
Natuurmuseum Brabant	38.582	47.328	-18%	4.038	3.884	104%
Natuurmuseum Fryslân	28.642	38.943	-26%	2.979	933	319%
Nederlands Watermuseum	23.037	37.943	-39%	695	453	153%
NEMO Science Museum	235.010	232.918	1%	7.307	22.844	32%
Ontdekstation013	13.383	4.100	226%	12.232	2.200	556%
Oude Sterrewacht Leiden	7.530	5.768	31%	0	200	0%
Oyfo Techniekmuseum****	17.960	15.062	19%	11.453	2.896	395%
Rijksmuseum Boerhaave	40.516	63.925	-37%	2.029	10.664	19%
Science LinX - Rijksuniversiteit Groningen	9.500	3.000	217%	4.000	2.500	160%
Sonnenborgh - museum en sterrenwacht	9.263	12.905	-28%	3.038	967	314%
Discovery Museum	29.746	51.000	-42%	902	4.500	20%
Stichting De Museumfabriek**	28.000	23.369	20%			
Stichting Erfgoedpark Batavialand	34.499	40.941	-16%	742	667	111%
Stichting Euregio Publiekscentrum voor Sterrenkunde (Cosmos)	1.316	1.356	-3%	0	0	

Naam organisatie	Bezoekers 2021	Bezoekers 2020	Percentage bezoekers 2021 t.o.v. 2020	Schoolbezoeken 2021	Schoolbezoeken 2020	Percentage schoolbezoeken 2021 t.o.v. 2020
Stichting Noordwijk Space Expo	47.515	60.573	-22%	1.471	3.081	48%
Terra Maris	23.562	22.347	5%	1.945	2.000	
Teylers Museum	59.692	70.468	-15%	3.961	4.657	85%
TU Delft Science Centre*****	6.327	22.734	-72%	2.634	4.576	58%
UMU - Universiteitsmuseum Utrecht***	3.542	11.920	-70%	790	666	119%
Universiteitsmuseum Groningen	6.536	8.007	-18%	500	300	167%
Watersnoodmuseum	63.000	62.000	2%	4.500	5.000	90%
Zuiderzeemuseum	146.632	128.290	14%	8.594	4.800	179%
TOTAAL	2.544.710	2.607.950	-2%	175.968	156.345	179%

*

Beeld en Geluid Den Haag, programmering en arrangementen. Beeld en Geluid in Hilversum was in 2021 wegens verbouwing gesloten voor publiek en gaat in februari 2023 weer open.

**

De Museumfabriek heeft de krachten gebundeld met TETEM en Rijksmuseum Twenthe op het gebied van educatie. Zij vormen samen Roombeek Cultuurpark Educatie. In 2021 bereikten ze 69.129 leerlingen, meer dan de 26.901 in 2020 zelfs een stijging t.o.v. 2019 (52.126) Deze samenwerking is in 2022 beëindigd omdat de impact tegenviel.

UMU was het hele jaar 2021 wegens verbouwing gesloten. De cijfers zijn een optelsom van bezoek aan scholen en bezoekers van evenementen vanuit UMU op anders locaties.

Oyfo Techniekmuseum opende in juni 2021 de deuren op een nieuwe locatie met andere capaciteit en ambities, waardoor vergelijken met de jaren ervoor lastig is.

TU Delft Science Centre was geheel 2021 gesloten behalve in de diverse labs voor onder andere schoolbezoeken.